

Repensar el canvi climàtic des de la interseccionalitat: aportacions, potencialitats i reptes

Mar Coll-Planell

Universitat Pompeu Fabra. Departament de Ciències Polítiques i Socials

mar.coll@upf.edu

 0009-0009-1244-8586

© de l'autora

Rebut: abril de 2025
Acceptat: juliol de 2025
Publicat: octubre de 2025

Citació recomanada: COLL-PLANELL, Mar (2025). «Repensar el canvi climàtic des de la interseccionalitat: aportacions, potencialitats i reptes». *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 71(3), 561-584. <<https://doi.org/10.5565/rev/dag.1422>>

Resum

La interseccionalitat s'està consolidant com una teoria clau per estudiar la dimensió social del canvi climàtic. Aquest article revisa de forma crítica els principals treballs acadèmics existents que utilitzen un marc analític interseccional per facilitar la comprensió de l'emergència climàtica, ressaltant-ne les aportacions, les potencialitats i els reptes principals. La interseccionalitat permet entendre el canvi climàtic des d'una perspectiva sistèmica, posant en relleu el rol de les estructures socials en la configuració de les experiències climàtiques. Aquesta teoria evidencia com l'emergència climàtica afecta de manera desigual individus i grups socials segons les seves posicions en les estructures de poder, visibilitzant les experiències dels col·lectius més marginalitzats. Així, la interseccionalitat s'erigeix com una eina fonamental per avançar cap a la justícia climàtica. Malgrat l'avenç dels darrers anys en els estudis interseccionals sobre canvi climàtic, l'article apunta la necessitat d'expandir la recerca cap a nous terrenys empírics i cap a noves perspectives metodològiques per consolidar aquest camp emergent.

Paraules clau: interseccionalitat; canvi climàtic; justícia climàtica; desigualtats socials

Resumen. *Repensar el cambio climático desde la interseccionalidad: aportaciones, potencialidades y retos*

La interseccionalidad se está consolidando como una teoría clave para el estudio de la dimensión social del cambio climático. Este artículo revisa de forma crítica los princi-

pales trabajos académicos existentes que utilizan un marco analítico interseccional para la comprensión de la emergencia climática, resaltando sus aportaciones, potencialidades y retos principales. La interseccionalidad permite entender el cambio climático desde una perspectiva sistémica, destacando el papel de las estructuras sociales en la configuración de las experiencias climáticas. Esta teoría evidencia cómo la emergencia climática afecta de manera desigual a individuos y a grupos sociales según sus posiciones en las estructuras de poder, visibilizando las experiencias de los colectivos más marginalizados. Así, la interseccionalidad se erige como una herramienta fundamental para avanzar hacia la justicia climática. A pesar del avance de los últimos años en los estudios interseccionales sobre cambio climático, el artículo señala la necesidad de ampliar la investigación hacia nuevos terrenos empíricos y perspectivas metodológicas para consolidar este campo emergente.

Palabras clave: interseccionalidad; cambio climático; justicia climática; desigualdades sociales

Résumé. *Repenser le changement climatique à partir de l'intersectionnalité : apports, potentialités et défis à relever*

L'intersectionnalité s'impose comme une théorie de premier ordre pour l'étude de la dimension sociale du changement climatique. Cet article passe en revue de façon critique les principaux travaux académiques existants qui se servent d'un cadre analytique intersectionnel pour comprendre l'urgence climatique, en mettant en lumière leurs principales contributions, leurs potentialités et les défis à relever. L'intersectionnalité permet d'appréhender le changement climatique dans une perspective systémique, en soulignant le rôle des structures sociales dans la configuration des expériences climatiques. Cette théorie met en lumière la façon dont l'urgence climatique a des répercussions inégales sur les individus et les groupes sociaux selon leur position dans les structures de pouvoir, mettant en relief les expériences des collectifs marginalisés. Ainsi, l'intersectionnalité apparaît comme un outil fondamental vers la justice climatique. Malgré les avancées des dernières années dans les études intersectionnelles sur le changement climatique, l'article souligne qu'il est indispensable d'élargir la recherche vers de nouveaux terrains empiriques et des perspectives méthodologiques afin de consolider ce champ émergent.

Mots-clés : intersectionnalité ; changement climatique ; justice climatique ; inégalités sociales

Abstract. *Rethinking Climate Change through Intersectionality: Contributions, Potentialities and Challenges*

Intersectionality is becoming a key theory for studying the social dimension of climate change. This article critically reviews the main academic studies that use intersectionality as an analytical framework to understand the climate emergency, highlighting their main contributions, potentialities, and challenges. Intersectionality allows for a systemic understanding of climate change, shedding light on the role of social structures in shaping climate experiences. This theory reveals how the climate emergency affects individuals and social groups unequally, based on their positions within power structures, bringing to the fore the experiences of the most marginalised groups. Thus, intersectionality becomes a fundamental tool to improve climate justice. Despite the progress made in recent years in intersectional climate studies, the article points to the need to broaden the research scope to new empirical cases and methodological perspectives to further consolidate this emerging field.

Keywords: intersectionality; climate change; climate justice; social inequalities

Sumari

1. Introducció	3. Pensar el canvi climàtic des de la interseccionalitat: aportacions, potencialitats i reptes
2. Resseguint la incorporació de la interseccionalitat en la recerca sobre el canvi climàtic	4. Conclusions i reflexions finals
	Referències bibliogràfiques

1. Introducció

El concepte d'interseccionalitat ha anat guanyant terreny en l'acadèmia, l'activisme i les institucions de forma exponencial en els últims anys i actualment ha estat consolidat com un marc analític fonamental per estudiar les desigualtats socials. Kimberlé Crenshaw (1989, 1991) va encunyar el terme per explicar el paper combinat del gènere, la raça i la classe en la configuració de les experiències de les dones negres a la societat nord-americana. Des que va sorgir en el feminisme negre, la teoria de la interseccionalitat ha evolucionat i s'ha aplicat en contextos diversos fins a convertir-se en un camp d'estudi en si mateix (Cho et al., 2013).

La interseccionalitat resulta especialment pertinent per estudiar el canvi climàtic, ja que aquesta problemàtica està estretament vinculada a les desigualtats socials. Més enllà d'una crisi mediambiental, el canvi climàtic està entrellaçat amb les estructures de poder, inclosos el sistema capitalista, el patriarcat, el racisme i el llegat colonial, entre d'altres (Resurrección, 2024). El Grup Intergovernamental sobre el Canvi Climàtic (IPCC, 2022) reconeix que la intersecció de diferents eixos de desigualtat afecta els impactes del canvi climàtic. En concret, l'emergència climàtica afecta de manera desproporcionada aquelles persones situades en posicions d'opressió dins de les estructures socials, atès que reproduceix i agreuja les desigualtats existents (Amorim-Maia, 2023). En aquest sentit, la interseccionalitat proporciona un marc analític per entendre la dimensió social del canvi climàtic de forma més complexa, atès que permet analitzar com les experiències diferenciades d'aquest fenomen es configuren a través de múltiples eixos de desigualtat, com ara el gènere, la raça o l'ètnia i la classe.

En els darrers anys, la literatura sobre canvi climàtic i interseccionalitat ha experimentat un creixement notable. Actualment constitueix un corpus teòric i empíric cada vegada més rellevant. El present article té com a objectiu repassar de forma crítica alguns dels treballs acadèmics principals d'aquest àmbit i fer-los dialogar per reflexionar sobre les seves aportacions, potencialitats i reptes, tant a nivell teòric com empíric.

La selecció dels articles es realitza partir d'una cerca a les bases de dades Scopus i Google Scholar, utilitzant com a paraules clau els mots *interseccionalitat*, *gènere*, *raça*, *etnicitat*, *classe*, *canvi climàtic*, *desigualtats socials*, *vulnerabilitat*, *adaptació* i *mitigació*. Les publicacions es comprenen dins les àrees temàtiques de ciències socials, arts i humanitats, ciències ambientals i ciències de la Terra i

planetàries. La revisió es limita a treballar textos publicats fins a l'abril de 2025 en català, castellà o anglès. A partir d'aquí, s'utilitza un criteri interpretatiu pel qual s'inclouen aquells articles en què la interseccionalitat s'estableix com a marc teòric i analític central en l'estudi del canvi climàtic. D'aquesta manera, se n'exclouen aquells treballs que fan una anàlisi purament basada en la inclusió de variables sociodemogràfiques.

L'objectiu del present article no és oferir una revisió exhaustiva ni sistemàtica, sinó una mirada crítica i reflexiva sobre l'aplicació de la interseccionalitat en la recerca sobre experiències de canvi climàtic, com també les aportacions, les potencialitats i els reptes que presenta. Es posa un èmfasi especial en les contribucions provinents de la geografia, disciplina que, per la seva capacitat d'articular les relacions entre espai, poder i desigualtat, ofereix una perspectiva especialment adient per fer l'estudi interseccional del canvi climàtic.

L'article es divideix en dos grans blocs. El primer s'enfoca a resseguir la inclusió de la interseccionalitat en les investigacions sobre canvi climàtic, situant la teoria interseccional, vinculant-la amb l'àmbit climàtic i fent una revisió dels principals articles existents en la matèria, estructurada a partir dels eixos de desigualtat estudiats. En el segon bloc es reflexiona sobre les aportacions i les potencialitats de l'aplicació de la teoria per estudiar el canvi climàtic i els reptes metodològics que planteja. Finalment, el treball clou amb algunes reflexions crítiques que apunten cap a futures línies de recerca en aquest camp emergent.

2. Resseguint la incorporació de la interseccionalitat en la recerca sobre el canvi climàtic

2.1. La teoria de la interseccionalitat

La interseccionalitat és «una forma d'entendre i d'explicar la complexitat existent al món, entre la gent i en les experiències humanes»¹ (Hill Collins i Bilge, 2016: 12). Es tracta d'una teoria desenvolupada en el marc dels moviments feministes negres existents als Estats Units durant les dècades de 1980 i 1990, a causa de la necessitat de projectar una mirada més complexa a la desigualtat per entendre la situació de les dones negres en la societat nord-americana. Kimberlé Crenshaw (1989, 1991) exposa que l'experiència d'aquestes persones no es pot entendre només a partir del seu gènere o de la seva raça o ètnia per separat, sinó que cal tenir en compte aquests dos eixos de desigualtat de forma interconnectada per poder explicar-ne la complexitat que comporta. És així com la interseccionalitat s'estableix com un marc analític essencial que permet entendre com els sistemes d'opressió, com ara el sexisme o el racisme, s'entrecreuen i influeixen en les relacions socials i en les experiències quotidianes de les persones (Hill Collins i Bilge, 2016).

De forma més general, la idea central de la teoria de la interseccionalitat és que la complexitat de les experiències només es pot copsar si es consideren els

1. Les traduccions han estat realitzades per l'autora.

eixos de desigualtat que operen en un context determinat de manera holística. Una de les aportacions distintives de la teoria és que, en contraposició amb les perspectives additives, la relació entre els eixos de desigualtat es conceptualitza com a mútuament constitutiva (Brah i Phoneix, 2004; Cho et al., 2013).

Des de la geografia humana s'ha posat en relleu com el fet de contextualitzar l'anàlisi interseccional des del punt de vista espacial i temporal facilita la comprensió de les dinàmiques interseccionals (Hopkins, 2018; Mollett i Faria, 2018; Rodó-Zárate, 2021; Valentine, 2007; Yuval-Davis, 2006). L'espai defineix la relació entre els eixos de desigualtat, de manera que esdevé essencial en el procés de formació del subjecte (Rodó-Zárate, 2021; Valentine, 2007). La temporalitat també es constitueix com un aspecte central a l'hora d'aplicar la perspectiva interseccional, ja que el període històric, el moment del cicle vital o, fins i tot, el dia són essencials en la configuració de les experiències. Aquest enfocament en el context ajuda a prioritzar certs eixos de desigualtat que resulten més rellevants per analitzar-ne cada cas concret (Hill Collins, 2000).

Actualment, la interseccionalitat és objecte de debat. Algunes autores argumenten que, amb l'expansió de l'ús de teoria en diverses temàtiques i disciplines, s'ha despolititzat i desvinculat dels seus orígens en el feminisme negre i de la tríada de gènere, raça i classe com a eixos centrals per comprendre la desigualtat (Davis, 2019). Malgrat que Crenshaw exposa que la teoria s'hauria d'expandir per poder abastar uns altres eixos com ara l'orientació sexual o l'edat (1991), esdevé essencial que aquesta ampliació es porti a terme respectant-ne les arrels en el feminisme negre nord-americà. Només així la interseccionalitat pot continuar sent una eina analítica robusta per entendre i transformar les dinàmiques de desigualtat.

2.2. L'aplicació de la interseccionalitat a l'estudi del canvi climàtic

En els darrers anys, un nombre creixent d'estudis examina la relació entre el canvi climàtic i les desigualtats, tot analitzant el paper de categories socials com ara el gènere, la raça o l'ètnia i la classe. Un exemple destacat és l'extensa literatura sobre gènere i canvi climàtic, impulsada sobretot per autores del Sud Global, que ressalta el caràcter genderitzat d'aquest fenomen (Alston, 2006; Arora-Jonsson, 2011; Cozer, 2011; MacGregor, 2009; Resurrección, 2013; Sultana, 2014). Aquests estudis denoten com la vulnerabilitat, la responsabilitat i la capacitat adaptativa i de mitigació de les persones davant del canvi climàtic varien segons el gènere, i que aquesta situació afecta de manera més negativa les dones, a causa de les disparitats estructurals preexistents (Pearse, 2017).

Tot i la valuosa contribució dels esmentats estudis en destacar la centralitat del gènere, sovint aquesta categoria s'hi conceptualitza de manera simplista, utilitzant-la com a sinònim de *dona* i ignorant la diversitat dins d'aquest grup en termes de raça, ètnia, classe o edat, entre d'altres aspectes (Djoudi et al., 2016; Resurrección, 2013; Thompson-Hall et al., 2016). De manera general, més enllà del gènere, els estudis que parteixen d'un sol eix de desigualtat de forma aïllada per entendre el canvi climàtic n'ofereixen una comprensió parcial,

ja que no tenen en compte el conjunt d'elements que configuren l'experiència d'aquest fenomen de forma holística. A més, fins i tot les recerques existents que consideren més d'una categoria social sovint segueixen una lògica additiva, ignorant les interconnexions entre eixos de desigualtat (Djoudi et al., 2016).

Davant d'aquestes limitacions, des d'àrees d'estudi com ara l'ecologia política feminista (Carr i Thompson, 2014; Kaijser i Kronsell, 2014; Ravera et al., 2016a; Sultana, 2014), així com també des de l'activisme, es defensa la inclusió de la interseccionalitat en l'estudi del canvi climàtic per oferir una visió més complexa i integradora del fenomen que superi les mancances de les aproximacions, tant si es tracta de les monofocals com de les additives.

La dècada de 2010 marca un punt d'inflexió en la integració de la interseccionalitat en l'anàlisi del canvi climàtic, encara que en algunes recerques no s'hi anomena la teoria explícitament. Un text clau és el de Kaijser i Kronsell (2014), «Climate change through the lens of intersectionality», que estableix els fonaments teòrics per introduir la teoria de la interseccionalitat en aquest camp. En l'esmentat treball, les autores ressalten com la relació dels individus amb el canvi climàtic està configurada per la seva posició en les estructures de poder operants en cada context determinat. D'aquesta manera, «la responsabilitat, la vulnerabilitat i el poder de presa de decisions dels individus i dels grups amb relació al canvi climàtic poden ser atribuïts a les estructures socials en base a característiques com ara el gènere, l'estatus socioeconòmic, l'etnicitat, la nacionalitat, la salut, l'orientació sexual, l'edat i el lloc» (Kaijser i Kronsell, 2014: 420). Així, la interseccionalitat s'estableix, per tant, com un marc teòric clau per explorar el rol de les estructures socials en la configuració de les experiències de canvi climàtic.

Malgrat que el desenvolupament de la interseccionalitat en l'àmbit del canvi climàtic ha estat més aviat recent, els avenços de l'última dècada han esdevingut ràpids i consistents. Una mostra d'això és la incorporació d'aquesta mirada en els informes del Grup Intergovernamental sobre el Canvi Climàtic (IPCC, 2022), que reconeix explícitament la necessitat de tenir en compte les interseccions entre diversos eixos de desigualtat per entendre el canvi climàtic. L'aplicació de la interseccionalitat en l'estudi d'aquest fenomen es troba majoritàriament en el pla teòric (Ranjitkar i Haukanes, 2022), però en els darrers anys s'ha produït un creixement significatiu de les recerques empíriques.

Les recerques empíriques sobre canvi climàtic i interseccionalitat són molt diverses, però a grans trets en podem distingir dues aproximacions principals. D'una banda, són comuns els estudis enfocats en desastres climàtics concrets, com ara inundacions o ciclons, que tenen per objectiu analitzar com aquests fenòmens afecten de manera desigual les persones segons les seves posicions socials. Estudiar esdeveniments climàtics extrems és especialment rellevant a causa de la intensitat i la prevalença que estan guanyant en el context de canvi climàtic (IPCC, 2022). A més, introduir la interseccionalitat en aquests estudis permet evidenciar les desigualtats en el grau i la manera com afecten els desastres —així com les respostes que s'hi donen— a diferents individus i grups socials segons el gènere, la raça o l'ètnia i la situació econòmica, entre d'altres

factors. Per altra banda, i de forma menys estesa, existeixen els estudis empírics que conceptualitzen el canvi climàtic com un fenomen continu i estructural. En algunes recerques es defineix més concretament el canvi climàtic en aquest sentit com una forma de *slow violence* (Casey et al., 2024; O'Lear, 2016) o com un *chronic stressor* (Versey, 2021). Aquesta aproximació s'enfoca a entendre'l com un procés, més enllà d'un esdeveniment específic, explorant les diferències en la vulnerabilitat, la capacitat adaptativa i de mitigació i la responsabilitat envers aquesta crisi.

A nivell geogràfic, les recerques se centren majoritàriament en territoris concrets amb predominança d'estudis realitzats en zones rurals del Sud Global (Fletcher i Reed, 2023), especialment l'Àfrica Subsahariana (Lawson et al., 2019; Nyantakyi-Frimpong, 2019; Tavenner i Crane, 2019; Wood et al., 2021) i el Sud d'Àsia (vegeu, entre d'altres, Ahmed i Eklund, 2021; Ranjitkar i Haukanes, 2022; Ravera et al., 2016b; Raza, 2017). També hi ha un nombre considerable d'investigacions sobre les comunitats indígenes del Nord Global, inclosos casos del Canadà (Romero-Nieva Santos et al., 2020) i Nova Zelanda (Johnson et al., 2023).

En termes temàtics, aquests treballs generalment s'enfoquen cap a l'adaptació, explorant les diferències en la capacitat adaptativa en funció de la posició social dels individus (vegeu, per exemple, Marty et al., 2023; Opoku Mensah et al., 2025; Phuong et al., 2023). També hi ha un nombre extens d'articles sobre la vulnerabilitat que mostren com els diferents eixos de desigualtat, de forma interconnectada, afecten la vulnerabilitat climàtica davant dels impactes d'aquest fenomen, incloent la intensitat d'aquests efectes i les formes concretes en les quals es materialitzen en diferents persones o grups socials (en trobaríem alguns exemples a Amorim-Maia et al., 2023; Kuran et al., 2020; Ngu et al., 2023).

A la secció següent s'hi explora de forma més concreta com aquest conjunt de recerques empíriques ajuden a copsar el rol interconnectat dels diversos eixos de desigualtat per facilitar una comprensió més complexa de les experiències de canvi climàtic.

2.3. Els eixos de desigualtat en la configuració de les experiències climàtiques

Tal com s'ha exposat anteriorment, la perspectiva interseccional ens permet entendre com el canvi climàtic es manifesta de forma desigual en funció de les posicions socials ocupades per cada individu o grup. La revisió de la literatura empírica existent en aquest àmbit d'estudi ens mostra com el gènere és la categoria més prevalent en les investigacions interseccionals sobre canvi climàtic. També són comunes en les anàlisis la classe social, la situació econòmica o els ingressos, així com l'etnicitat, la raça o la casta. L'estat civil o estructural familiar, l'edat i el lloc de residència apareixen en alguns estudis. A continuació es realitza un examen de les investigacions empíriques principals sobre canvi climàtic i interseccionalitat, estructurat a través dels eixos de desigualtat que es consideren en aquests estudis, amb l'objectiu de fer-ne evidents les incursions i les mancances.

El *gènere* és un eix present en gairebé tots els estudis interseccionals sobre canvi climàtic. La literatura existent mostra com el sexisme afecta la configuració de la vulnerabilitat climàtica, la capacitat adaptativa i la responsabilitat envers el canvi climàtic (Pearse, 2017). El gènere s'introdueix en l'anàlisi de diverses formes, en alguns casos comparant les experiències de gèneres diferents, fonamentalment des de perspectives binàries que contraposen homes i dones (Carr i Thompson, 2014; Djoudi et al., 2016). D'altres s'enfoquen específicament en l'estudi del canvi climàtic en el cas d'un gènere concret, habitualment el femení, a causa del desavantatge estructural de què parteix aquest grup. De forma general, les dones solen patir els impactes del canvi climàtic més intensament en comparació amb els homes (Pearse, 2017). Malgrat això, la interseccionalitat permet trencar amb la visió homogènia del col·lectiu femení com a víctima del canvi climàtic i desvelar les diferències que existeixen dins d'aquest grup, en funció de categories com ara la classe o l'edat (Alston, 2021). A tall d'exemple, estudis com ara el de Jannat i Kusakabe (2024) mostren com les dones contribueixen activament a promoure l'adaptació climàtica a través de les xarxes informals, el coneixement tradicional i l'organització comunitària, entre d'altres aspectes. D'aquesta manera, la vulnerabilitat i l'agència no es mostren com a excloents, sinó que conviuen en les experiències quotidianes en una mesura diferent, en funció de les posicions socials (Valderrama Leon Gómez, 2024). A més, la interseccionalitat facilita que les anàlisis vinculades amb qüestions de gènere siguin sensibles en referència al context estudiat, tenint en compte les formes concretes en què es manifesten les relacions de gènere en àmbits socials i territorials diversos (Salgado Ybern, 2013). Per últim, les identitats de gènere més minoritzades, com ara les persones trans o no binàries, segueixen sent generalment ignorades en els estudis sobre canvi climàtic, malgrat que n'hi ha alguns que constaten com aquestes posicions de gènere afecten de manera negativa quan es pateixen desastres climàtics (Dominey-Howes et al., 2014).

Més enllà del gènere, les categories vinculades amb l'*etnicitat*, la *racialització* i la *casta* també han estat explorades a nivell empíric. En alguns contextos, com és el cas d'Europa, aquests eixos de desigualtat sovint s'estudien a través de la *situació migratòria*. Els individus i els grups situats en posicions d'opressió amb relació a aquestes categories solen patir els impactes del canvi climàtic de forma més intensa i tenir opcions d'adaptació més limitades, a causa de les dinàmiques històriques de discriminació estructural (Kotsila, 2023). Les experiències concretes dins dels col·lectius més marginalitzats per ètnia, raça o situació migratòria també varien significativament en funció del gènere, la situació econòmica i el capital social. Per exemple, el treball d'Udo i Naidu (2023) investiga la capacitat adaptativa de les dones negres residents en assentaments informals a la ciutat de Durban, Sud-àfrica, mostrant com les seves estratègies d'adaptació perden força a causa de l'exclusió que pateixen dels espais de presa de decisions i del context històric de discriminació racial i de gènere. Un altre exemple és l'estudi de Ravera et al. (2016b), que mostra com, a l'Índia rural, la casta interactua amb el gènere, l'edat i la situació econòmica a l'hora

de configurar la capacitat adaptativa de les dones a través de la participació en activitats formatives i en la presa de decisions. En el context europeu, Camus Buchert (2024) i Shipley (2024) exposen com, a la ciutat alemanya de Berlín, les persones migrades pateixen els impactes de les onades de calor de forma més intensa, perquè les dinàmiques de discriminació preexistents cap a aquest col·lectiu en limiten la capacitat adaptativa, per exemple, per accedir a refugis climàtics públics.

La *classe*, la *situació econòmica* o els *ingressos* s'inclouen en els estudis empírics i mostren com la precarietat material generalment contribueix a incrementar la intensitat dels efectes del canvi climàtic (Johnson et al., 2022; Udo i Naidu, 2023). En concret, les persones econòmicament més desfavorides solen tenir més dificultats en la implementació d'estratègies d'adaptació, i això ocorre de forma predominant en el cas de les dones, que tendeixen a treballar més en l'àmbit informal i, per tant, a patir més inestabilitat econòmica (Assaduzzaman et al., 2023; Lotfata i Munenzon, 2022). En contextos on la producció agrícola és el principal mitjà de vida, la classe, la situació econòmica o els ingressos estan estretament vinculats a la propietat de terres. Això representa un factor que condiciona la capacitat adaptativa, atès que les persones propietàries solen tenir més poder de decisió sobre les estratègies d'adaptació que aquelles que depenen del treball agrícola realitzat per compte aliè. En aquest sentit, diverses recerques mostren com el gènere i la classe interactuen minvant la capacitat adaptativa de les dones per la manca de control d'aquests recursos productius, que generalment es troben en mans de figures masculines (Ngum i Bastiaensen, 2021; Ravera et al., 2016a).

L'*estat civil* o l'*estructura de la llar* són elements clau en la configuració de les dinàmiques socials en molts indrets. Diversos estudis coincideixen a afirmar que influeixen en la vulnerabilitat climàtica i la capacitat adaptativa de les dones de maneres complexes (Ahmed i Eklund, 2021; Lawson et al., 2019; Masud-All-Kamal i Nursey-Bray, 2024; Ranjitkar i Haukanes, 2022; Tavenner i Crane, 2019). Mentre que, en comparació amb les dones casades, les dones solteres i vídues tendeixen a gaudir de més autonomia per prendre decisions respecte a les accions d'adaptació a nivell individual (Tavenner i Crane, 2019), també solen disposar de menys recursos claus per portar a terme aquestes estratègies, com ara tinença de terres, i solen quedar excloses de les decisions a nivell comunitari (Ahmed i Eklund, 2021; Lawson et al., 2019; Ranjitkar i Haukanes, 2022). A més, els programes d'adaptació dissenyats per diverses ONG i institucions polítiques sovint estan pensats per a dones amb estructures familiars tradicionals, per aquest motiu, les dones solteres, sovint les més joves, i les vídues en són excloses (Masud-All-Kamal i Nursey-Bray, 2024; Ranjitkar i Haukanes, 2022). Estudis com ara el de Nyantakyi-Frimpong (2019) també fan menció específica dels casos de llars encapçalades per dones a les quals correspon tota la càrrega adaptativa com a responsables úniques de la unitat familiar. Manquen recerques enfocades en l'estudi d'aquestes dinàmiques domèstiques en el cas d'estructures familiars no normatives, com ara les persones *queer*.

L'*edat* és un altre factor rellevant a l'hora d'explicar les experiències diferencials de canvi climàtic segons la literatura existent. Estudis sobre les poblacions indígenes a Nova Zelanda i el Canadà revelen que les persones més grans tenen coneixements històrics sobre medi ambient que poden ser especialment valuosos per adaptar-se al canvi climàtic (Johnson et al., 2022; Marty et al., 2023). Per altra banda, però, poden tenir més dificultats a l'hora de portar a terme estratègies adaptatives com ara la migració, tal com Erwin et al. (2021) mostren en el seu estudi realitzat a la província peruana de Caylloma. Pel que fa a la presa de decisions a nivell comunitari, l'efecte de l'edat varia en funció del context, ja que en comunitats més tradicionals les persones més grans, especialment els homes, són les que solen prendre les decisions (Marty et al., 2023), mentre que, en altres contextos, les persones joves amb nivells educatius més alts i amb coneixements tecnològics són les encarregades de liderar les estratègies d'adaptació (Ngu et al., 2023; Phuong et al., 2023). Vinculant-ho amb el gènere, dins del grup social femení, si bé les dones més grans solen tenir més coneixement tradicional i més accés a recursos, així com més força en les estructures de poder comunitàries, les més joves tenen més capacitats físiques per poder portar a terme les estratègies d'adaptació (Lawson et al., 2019; Masud-All-Kamal i Nursey-Bray, 2024).

En menor mesura, l'*eix urbà-rural* s'explora en alguns treballs empírics sobre canvi climàtic des d'una lògica interseccional. El lloc de residència rural o urbà afecta la materialització de la vulnerabilitat climàtica, així com la capacitat adaptativa i de mitigació. En zones rurals la vulnerabilitat i la capacitat adaptativa solen estar vinculades a la disponibilitat i a la capacitat de decisió respecte als recursos naturals, mentre que en les grans urbs tendeix a relacionar-se amb la (in)formalitat laboral, la (in)seguretat habitacional (Anguelovski et al., 2024) o l'adequació i la qualitat de les infraestructures públiques (Amorim-Maia et al., 2023). Cal explorar les zones rurals del Nord Global, on les dinàmiques socials i econòmiques han pivotat de l'agricultura als serveis en les últimes dècades, així com les ciutats mitjanes i petites que no encaixen de forma clara en les conceptualitzacions tradicionals del que es considera estrictament rural o urbà (Mach et al., 2024).

A través d'analitzar els principals eixos de desigualtat que estructurin les recerques empíriques es pot comprendre de forma més tangible i concreta la importància de la interseccionalitat en l'estudi del canvi climàtic. Aquesta síntesi posa en relleu que cal parar més atenció en eixos de desigualtat com ara la sexualitat, explorada únicament i de manera poc extensa en la literatura sobre desastres climàtics com a factor determinant de l'experiència abans, durant i després d'aquests fenòmens (Dominey-Howes et al., 2014). També són necessaris els estudis que incorporin la discapacitat o l'estat de salut (Guterman, 2022; Kosanic et al., 2022; Saxton i Ghenis, 2018). Així mateix, tenir en compte la religió i la llengua, categories pràcticament inexplorades en els estudis interseccionals sobre canvi climàtic, pot millorar la comprensió de l'adequació de les polítiques actuals a la diversitat de població.

3. Pensar el canvi climàtic des de la interseccionalitat: aportacions, potencialitats i reptes

La revisió de les principals recerques empíriques permet extreure les aportacions i les potencialitats analítiques de la interseccionalitat en el marc de l'estudi del canvi climàtic, així com els reptes que planteja. La interseccionalitat ofereix una perspectiva única per repensar el canvi climàtic com un fenomen no només ambiental, sinó també profundament social i estructural. Permet situar-lo dins d'un sistema de relacions de poder, visibilitzar la pluralitat d'experiències que genera en funció de les posicions socials i avançar cap a solucions alineades amb els principis de justícia climàtica. No obstant això, la seva aplicació també planteja reptes importants, sobretot en l'àmbit metodològic, ja que encara falten propostes concretes per operativitzar-ne la teoria. En els paràgrafs següents s'hi desenvolupen aquestes idees i tensions.

3.1. *Desnaturalitzar el canvi climàtic: una lectura sistèmica*

La primera gran contribució de la interseccionalitat és que permet entendre el canvi climàtic des d'un marc sistèmic, més enllà d'un fenomen natural aliè a les dinàmiques antropològiques. Segons Islas-Vargas (2022), introduir la interseccionalitat a l'estudi del canvi climàtic permet fer un gir epistemològic mitjançant el qual aquesta crisi es conceptualitza com un problema social i no només ambiental. Aquesta teoria facilita l'anàlisi i la comprensió del fenomen connectant-lo amb les relacions de poder que governen l'ordre social. L'estudi del canvi climàtic basat en la teoria interseccional ajuda a posar en relleu el rol de les desigualtats històriques i les estructures socials dominants, en configurar les experiències climàtiques (Marty et al., 2023). En concret, permet desxifrar com les dinàmiques socials d'opressió, incloent-hi el sexisme, el racisme i el classisme, fan de mitjanceres en els efectes del canvi climàtic (Kaijser i Kronsell, 2014).

El canvi climàtic i les desigualtats actuen com un «cercle viciós» (Islam i Winkel, 2017), és a dir, les desigualtats socials són causa i alhora conseqüència de les injustícies climàtiques. Les desigualtats existents contribueixen a afavorir que el canvi climàtic es materialitzi de forma diferent en cada individu i en cada grup, de manera que afecta més intensament les persones en posicions més marginalitzades; alhora, aquest impacte desigual està contribuint a eixamplar les desigualtats. Una anàlisi interseccional pot ajudar a revelar com les estratègies i les polítiques emprades d'adaptació al canvi climàtic poden contribuir a reproduir les desigualtats existents (Walker et al., 2019) quan estan pensades des d'una òptica universalista i deixen enrere les experiències d'alguns individus i col·lectius.

Incloure la teoria de la interseccionalitat en l'estudi del canvi climàtic permet demostrar la necessitat d'abordar la problemàtica des d'una perspectiva sistèmica i de forma connectada amb les problemàtiques socials, a causa de la retroalimentació que existeix entre totes dues dimensions (Friedrich, 2023). Així doncs, la interseccionalitat ens permet entendre la crisi climàtica com

un problema que traspassa l'espai mediambiental i que té un marcat caràcter polític i social (Mikulewicz et al., 2023).

3.2. Visibilitzar diversitat i diferències: una lectura plural i contextualitzada del canvi climàtic

La interseccionalitat aporta complexitat a l'anàlisi de la dimensió social del canvi climàtic, la qual cosa permet comprendre més profundament les experiències humanes amb relació a aquest fenomen (Ranganathan i Bratman, 2021). L'enfocament interseccional ofereix eines per analitzar com persones diverses viuen, s'adapten i responen al canvi climàtic, proporcionant així una anàlisi més completa i arrelada en les seves realitats socials. Segons Johnson et al. (2022), la capacitat de fer visible aquesta diversitat d'experiències és una de les principals contribucions de la interseccionalitat a la recerca climàtica.

La interseccionalitat permet avançar cap a una comprensió més plural de les experiències de canvi climàtic, ja que ens proporciona un marc d'anàlisi amb el qual podem superar visions universalistes. Les aproximacions analítiques basades en un sol eix de desigualtat contribueixen a uniformitzar la vulnerabilitat i les capacitats d'adaptació i mitigació, impedit copsar la diversitat existent dins dels propis col·lectius (Nyantakyi-Frimpong, 2019). Sovint s'universalitzen les experiències dels col·lectius prenent com a base les posicions més privilegiades o més esteses socialment, com és el cas de les persones blanques o de classe mitjana (Harris, 2015), ignorant els individus i els subgrups més marginalitzats. Al considerar múltiples eixos de desigualtat de forma interconnectada i sensible al context, la interseccionalitat permet evitar visions uniformitzadores (Castilla Juárez, 2022), i això contribueix a trencar amb l'homogeneïtzació dels grups socials (Kuran et al., 2020), destapant la diversitat d'experiències climàtiques existents.

Incorporar la interseccionalitat a l'estudi del canvi climàtic també contribueix a ampliar-ne el focus analític, situant múltiples eixos de desigualtat al centre de l'anàlisi. Com s'ha mostrat anteriorment, el gènere és l'eix prevalent en les anàlisis socials del canvi climàtic, però Garcia i Tschakert (2022) ressalten com la interseccionalitat permet avançar cap a mirades més àmplies on altres eixos de desigualtat hi siguin també considerats en la mateixa mesura. Sense ignorar la centralitat del gènere en la configuració de les experiències de canvi climàtic, la interseccionalitat ajuda a incorporar-hi uns altres eixos, com ara la raça o la classe, de forma horitzontal i interconnectada (Hill Collins, 2000), en base a les particularitats de cada context (Yuval-Davis, 2015). Així, la incorporació de la teoria facilita l'elaboració d'anàlisis més matisades, adaptades a les realitats específiques dels territoris i dels col·lectius estudiats.

Finalment, la interseccionalitat permet visibilitzar les experiències als marges, així com identificar grups que d'altra manera quedarien invisibilitzats (Tavenner i Crane, 2019). Així es poden reconèixer els drets dels col·lectius més marginalitzats a l'hora de desenvolupar polítiques d'acció climàtica (McArdle, 2021; Resurrección, 2024).

3.3. La interseccionalitat com a eina política per la justícia climàtica

La interseccionalitat no és només un marc analític, sinó també un instrument polític. Aquesta teoria s'articula en la literatura existent com una eina que ens permet avançar cap a la justícia climàtica (Friedrich, 2023). Segons la visió crítica de Sultana (2022), la justícia climàtica es basa a entendre els desequilibris en les experiències climàtiques per abordar-les de forma justa i equitativa. La perspectiva interseccional, a través de la comprensió d'aquesta diversitat de realitats climàtiques complexes i desiguals, serveix de base per desenvolupar solucions alineades amb els principis de la justícia climàtica (Mikulewicz et al., 2023). D'aquesta manera, la interseccionalitat mostra la vinculació intrínseca dels objectius de la justícia social i climàtica i la necessitat que aquestes lluites vagin agafades de la mà (Friedrich, 2023; Kaijser i Kronsell, 2014).

En aquesta mateixa línia, la perspectiva interseccional ens permet superar els enfocaments en responsabilitats i solucions individualistes i traslladar el focus cap a la xarxa de relacions de poder (Singleton et al., 2022). De forma creixent, l'acció climàtica individual basada en la responsabilització individual, fomentant canvis en el comportament individual, sovint provoca que quedin ocultes les dinàmiques socials que hi ha darrere de les desigualtats climàtiques i que la interseccionalitat aconsegueix destapar. Sense restar importància al demostrat poder de l'acció climàtica individual (Hiller, 2011), a través de l'anàlisi interseccional, es reconeix el canvi climàtic com una problemàtica estructural i que, com a tal, ha de ser abordada de forma sistèmica.

La interseccionalitat també pot ampliar el marc de la justícia climàtica incorporant els no humans i la natura en l'anàlisi de les desigualtats. L'ecofeminisme defensa que la dominació sobre la natura i sobre els individus i els grups socials marginalitzats es troba arrelada en els mateixos sistemes d'opressió (Twine, 2010). Integrar la teoria de la interseccionalitat com a base permet democratitzar la recerca climàtica incloent l'especisme com a sistema d'opressió, visibilitzant com la instrumentalització de la natura s'articula a través de les estructures de poder (Kaijser i Kronsell, 2014). Integrar aquesta dimensió en l'estudi del canvi climàtic permet gaudir d'una visió més holística i transformadora, la qual cosa ajuda a abordar específicament l'explotació sistèmica dels ecosistemes com a eix clau per entendre les injustícies climàtiques.

Segons Resurrección (2024), «la interseccionalitat transcendeix la teoria i s'aproxima més a la pràctica oferint oportunitats empoderadores per la solidaritat política i la creació de coalicions entre formes de marginalització tant diferents com compartides» (p. 6). D'aquesta manera, la incorporació d'aquesta perspectiva proporciona visibilitat a les lluites compartides i promou així que es teixeixin aliances entre individus i grups.

3.4. La metodologia, un repte pendent

Integrar la teoria de la interseccionalitat en l'estudi del canvi climàtic representa un repte metodològic important. Dins de l'àmbit de la interseccionalitat,

la metodologia segueix sent un debat obert (McKinzie i Richards, 2019), ja que no hi ha un únic mètode vinculat a aquesta teoria (Hopkins, 2018). A més, l'estudi del canvi climàtic s'ha portat a terme tradicionalment des d'una perspectiva tecnocràtica, ignorant les dimensions socials i polítiques del fenomen (Borràs Escayola et al., 2025; Gay-Antaki, 2022; MacGregor, 2009). A l'hora d'integrar la perspectiva interseccional en el canvi climàtic, aquesta problemàtica hi persisteix, ja que manquen propostes metodològiques concretes per desenvolupar aquests estudis (Carr i Thompson, 2014; Kaijser i Kronsell, 2014; Thompson-Hall et al., 2016).

Els estudis existents en aquest àmbit utilitzen majoritàriament metodologies qualitatives. Les entrevistes, els grups de discussió i les enquestes són els mètodes més comuns i, en moltes investigacions, se n'utilitzen dos o més de forma combinada (vegeu, per exemple, Tavenner i Crane, 2019; Lawson et al., 2020; Assaduzzaman et al., 2023). Les tècniques qualitatives aporten una comprensió detallada i contextualitzada de les experiències climàtiques, visibilitzant les narratives d'individus o grups socials situats en interseccions concretes, és a dir, des d'aproximacions intracategòriques (McCall, 2005). Generalment, aquestes anàlisis se centren a aplicar la teoria de la interseccionalitat a estudis de cas per entendre les experiències de canvi climàtic de grups socials concrets, com ara les dones agricultores dels districtes de Lawra i Nandom de Ghana (Lawson et al., 2019) o les dones joves de la regió de Mbeya a Tanzània (Tavenner i Crane, 2019). A més, també destaquen per la seva capacitat de captar les experiències de forma complexa, incloent-hi dimensions com ara l'emocional i la moral (Ravera i Iniesta Arandia, 2017).

Les aproximacions quantitatives són menys freqüents, però resulten especialment útils per identificar patrons generals en les experiències climàtiques en funció dels eixos de desigualtat ocupats. Ngu et al. (2023) utilitzen aquestes tècniques, concretament a través d'enquestes, per explorar la vulnerabilitat climàtica de les llars de la ciutat de Hue, Vietnam, considerant-ne variables com ara la ubicació, el gènere del cap de la llar i la situació econòmica com a factors determinants del grau de vulnerabilitat. Malgrat que les eines quantitatives sovint tenen limitacions per captar l'experiència en profunditat, són especialment interessants per realitzar estudis intercategòrics (McCall, 2005) que permetin comparar les vivències climàtiques de diversos grups socials.

Les metodologies mixtes que combinen les dues aproximacions mencionades ajuden a aconseguir una visió més integral. Les eines quantitatives permeten realitzar una exploració general sobre les diferències en base a les categories socials, i les tècniques qualitatives serveixen per aprofundir en les particularitats de les experiències. Un exemple d'aquesta aproximació és la investigació d'Amorim-Maia et al. (2023), que integra revisió d'arxius, grups de discussió, enquestes i entrevistes, així com la ciència ciutadana, per explorar la vulnerabilitat climàtica i les potencialitats dels refugis climàtics com a mitjà d'adaptació entre les persones residents al barri de la Prosperitat de Barcelona.

Diversos estudis han utilitzat l'eina metodològica Relief Maps+², que combina les dades qualitatives i les quantitatives. Més concretament, a través d'aquesta eina, Camus Buchert (2024) i Shipley (2024) estudien les vivències de persones migrades a la ciutat alemanya de Berlín amb relació a les onades de calor, mentre que Coll-Planell i Rodó-Zárate (en revisió) proposen un nou model de Relief Maps+ que permet entendre el canvi climàtic des d'una aproximació intercategòrica a les experiències quotidianes de la població catalana.

Posant la mirada al futur, la transdisciplinarietat i les metodologies participatives poden permetre avançar en aquest àmbit de recerca. L'anàlisi interseccional del canvi climàtic requereix una mirada pluridimensional que inclogui les ciències ambientals, la sociologia, la ciència política i la psicologia, entre d'altres, ja que l'objectiu principal és poder entendre com els processos físics del canvi climàtic es tradueixen en experiències diferenciades segons la posició social de cada persona (Andharia, 2020). La transdisciplinarietat és especialment útil per entendre i adreçar problemàtiques complexes amb impactes socials i polítics, com és el cas de l'emergència climàtica, ja que es fonamenten en una aproximació contextualitzada i basada en la col·laboració entre diversos àmbits de coneixement i altres actors més enllà de l'acadèmia (McClure et al., 2023). Per altra banda, les metodologies participatives són claus per poder captar les experiències climàtiques des d'una perspectiva interseccional (Rigon, 2025). Segons Rigon i Castán Broto (2021) les metodologies participatives interseccionals poden permetre identificar desigualtats, crear consciència, situar individus i grups marginalitzats al centre del debat, identificar i proposar solucions a conflictes concrets, aportar una visió col·lectiva de la problemàtica, desenvolupar capacitats i facilitar la participació activa en els processos polítics. Així doncs, els enfocaments transdisciplinaris i participatius demostren prou potencial per avançar cap a uns marcs metodològics adequats per realitzar l'estudi interseccional del canvi climàtic.

4. Conclusions i reflexions finals

En els últims anys, la interseccionalitat ha guanyat centralitat en l'àmbit del canvi climàtic, fins que ha estat reconeguda per l'IPCC (2022) com a marc fonamental per oferir una comprensió més completa i contextualitzada d'aquest fenomen. En el present article s'ha dut a terme una anàlisi crítica de la literatura sobre canvi climàtic i interseccionalitat, posant en diàleg algunes de les produccions acadèmiques més recents en diferents contextos geogràfics i disciplinaris, tot il·lustrant-ne les aportacions, les potencialitats i els reptes principals a nivell teòric, metodològic i empíric.

L'anàlisi posa en relleu tres grans potencialitats de la recerca sobre canvi climàtic. En primer lloc, la capacitat d'aquesta teoria d'analitzar-lo des d'un marc estructural, conceptualitzant-lo com una crisi multidimensional entrellaçada

2. ReliefMaps+ <<https://reliefmaps.upf.edu/>> és una eina en línia dissenyada a partir del model de Maria Rodó-Zárate (2014) per estudiar les desigualtats socials mitjançant la combinació de les perspectives interseccional, espacial i emocional.

amb les dinàmiques de poder socialment prevalents. En segon lloc, la interseccionalitat permet entendre les experiències climàtiques de forma complexa i completa, tenint en compte múltiples eixos de desigualtat de forma sensible al context i al grup social. En tercer lloc, la investigació climàtica fonamentada en la interseccionalitat facilita l'avenç cap a la justícia climàtica, situant les veus més invisibilitzades al centre del debat.

Per tal que aquest camp emergent continuï desenvolupant-se, és imprescindible ampliar l'abast de la recerca quant a grups socials i contextos geogràfics. Són especialment necessaris estudis en zones rurals o ciutats petites i mitjanes del Nord Global, així com en entorns urbans del Sud Global, on les transformacions socials i ambientals es manifesten de manera accelerada i complexa (Fletcher i Reed, 2023; Johnson et al., 2022; Mach et al., 2024; Sidloski et al., 2025), atenent la diversitat que existeix dins d'aquests contextos. Pel que fa a la temàtica, la recerca sobre mitigació i responsabilitat des d'una òptica interseccional és encara incipient, malgrat la rellevància que ha anat adquirint en l'elaboració de polítiques públiques més justes i efectives. Així mateix, és urgent incorporar eixos de desigualtat menys tractats fins ara, com ara la discapacitat, l'estat de salut, la sexualitat, la religió o la llengua, per tal d'abastar la complexitat real de les experiències climàtiques.

A més, des d'un punt de vista metodològic, la literatura existent mostra que encara manquen propostes concretes per estudiar el canvi climàtic des d'una perspectiva interseccional. Es posa en relleu que no existeix una única metodologia òptima per fer-ho (Thompson-Hall et al., 2016). Tot i que l'absència d'un marc metodològic concret permet que les persones investigadores utilitzin les tècniques més adequades per a cada context (Johnson et al., 2022), també representa un desafiament per poder portar a terme anàlisis arrelades en les premisses de la interseccionalitat que siguin sistemàtiques i que generin resultats accionables, és a dir, que puguin transformar-se en solucions concretes. La identificació de bones pràctiques metodològiques i el disseny d'eines de recerca específiques són aspectes clau per facilitar la integració de la perspectiva interseccional en els estudis sobre canvi climàtic (Costache, 2023).

Aquesta revisió de la literatura també posa de manifest un problema de fons en l'aplicació de la interseccionalitat en els estudis de canvi climàtic, ja que sovint es redueix a un enfocament secundari en comptes de ser considerada un marc teòric central. Aquesta aproximació limita el potencial de la interseccionalitat en la recerca climàtica i perpetua una jerarquia en la producció de coneixement dins de la pròpia ciència, especialment visible en els estudis de canvi climàtic, on prevalen les perspectives tecnocràtiques i basades en les ciències naturals. Per tal de superar aquestes limitacions, és essencial que les persones expertes en interseccionalitat tinguin un paper més central en aquest àmbit, que qüestionin els enfocaments dominants i que contribueixin a consolidar la interseccionalitat com una teoria essencial per comprendre i abordar la crisi climàtica.

Malgrat les aportacions, la revisió crítica duta a terme té certes limitacions. En primer lloc, la selecció de textos no ha estat sistemàtica, sinó que s'ha basat en un criteri interpretatiu pel qual s'han prioritzat aquells que integren la inter-

seccionalitat com a element central, fet que en podria haver deixat fora uns altres treballs que hi podrien oferir aportacions rellevants. En segon lloc, l'article no aprofundeix en els contextos geopolítics o culturals dels estudis analitzats, aspecte que podria contribuir a realitzar una lectura més matisada de la relació entre desigualtats socials i canvi climàtic. A banda, pot haver-hi futures investigacions que se centrin de forma més específica en la recerca existent sobre canvi climàtic i interseccionalitat en l'àmbit de les polítiques públiques, que no ha estat el focus de l'article a causa del nombre limitat d'estudis existents.

Per concloure, l'anàlisi del canvi climàtic des d'una perspectiva interseccional és un camp emergent amb un gran potencial, que pot oferir una base sòlida per desenvolupar estratègies i polítiques que ajudin a adreçar aquesta crisi de forma equitativa i inclusiva.

Referències bibliogràfiques

- AHMED, Saleh i EKLUND, Elizabeth (2021). «Climate Change Impacts in Coastal Bangladesh: Migration, Gender and Environmental Injustice». *Asian Affairs*, 52(1), 155-174.
<<https://doi.org/10.1080/03068374.2021.1880213>>
- ALSTON, Margaret (2006). «The Gendered Impact of Drought». A: BOCK, B. B. i SHORTALL, S. (eds.). *Rural Gender Relations: Issues and case Studies*, 204-220. Oxfordshire: CABI.
- (2021). «Gendered vulnerabilities and adaptation to climate change». A: *Routledge Handbook of Gender and Agriculture*. Londres: Routledge, 137-148.
- AMORIM-MAIA, Ana Terra (2023). *Intersectional Climate Justice: Theory, Praxis, Lived experience*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- AMORIM-MAIA, Ana Terra; ANGUELOVSKI, Isabelle; CONNOLLY, James i CHU, Eric (2023). «Seeking refuge?: The potential of urban climate shelters to address intersecting vulnerabilities». *Landscape and Urban Planning*, 238, 104836.
<<https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2023.104836>>
- ANDHARIA, Janki (2020) «Thinking About Disasters: A Call for Intersectionality and Transdisciplinarity in Disaster Studies». A: ANDHARIA, J. (ed.). *Disaster Studies*. Singapur: Springer, 3-32.
<https://doi.org/10.1007/978-981-32-9339-7_1>
- ANGUELOVSKI, Isabelle; KOTSILO, Panagiota; LEES, Loretta; TRIGUERO-MAS, Margarita i CALDERÓN-ARGELICH, Amalia (2024). «From heat racism and heat gentrification to urban heat justice in the USA and Europe». *Nature Cities*, 2(1), 8-16.
<<https://doi.org/10.1038/s44284-024-00179-6>>
- ARORA-JONSSON, Seema (2011). «Virtue and vulnerability: Discourses on women, gender and climate change». *Global Environmental Change*, 21(2), 744-751.
<<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2011.01.005>>
- ASSADUZZAMAN, Mohammad; FILATOVA, Tatiana; LOVETT, Jon C. i COENEN, Frans H. J. M. (2023). «Gender-Ethnicity Intersectionality in Climate Change Adaptation in the Coastal Areas of Bangladesh». *Sustainability*, 15(4), 3744.
<<https://doi.org/10.3390/su15043744>>
- BORRÀS ESCAYOLA, Maria; RAVERA, Federica i RIVERA FERRE, Marta G. (2025). «Is climate change the problem?: A feminist analysis of climate change discourses in Spain and Catalonia». *Environmental Science & Policy*, 163, 103970.
<<https://doi.org/10.1016/j.envsci.2024.103970>>

- BRAH, Avtar i PHONEIX, Ann (2004). «Ain't I A Woman?: Revisiting Intersectionality». *Journal of International Women's Studies*, 5(3). Recuperat de <<https://vc.bridgew.edu/jiws/vol5/iss3/8>>
- CAMUS BUCHERT, Eva (2024). *Intersectional vulnerabilities and relief strategies of migrants during heatwaves* [tesi de màster]. UAB-ICTA.
- CARR, Edward R. i THOMPSON, Mary C. (2014). «Gender and Climate Change Adaptation in Agrarian Settings: Current Thinking, New Directions, and Research Frontiers». *Geography Compass*, 8(3), 182-197.
<<https://doi.org/10.1111/gec3.12121>>
- CASEY, Sarah; CRIMMINS, Gail; MCINTYRE, Joanna i O'SULLIVAN, Sandy (2024). «Stories of country women: Advancing feminist intersectionality for climate change adaptation in Australia». *Sociologia Ruralis*, 65(1).
<<https://doi.org/10.1111/soru.12474>>
- CASTILLA JUÁREZ, Karlos (2022). «Cambio climático e interseccionalidad». *Papeles El Tiempo de los Derechos*, 23.
- CHO, Sumi; CRENSHAW, Kimberle Williams i MCCALL, Leslie (2013). «Toward a Field of Intersectionality Studies: Theory, Applications, and Praxis». *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 38(4), 785-810.
<<https://doi.org/10.1086/669608>>
- COLL-PLANELL, Mar i RODÓ-ZÁRATE, Maria (en revisió). *Climate Relief Maps: A Methodological Framework for Exploring Everyday Experiences of Climate Change through an Intersectional Lens*.
- COSTACHE, Andra (2023). «Intersectionality and Climate Change: A Review of the Literature between 2014 and 2023». *The International Journal of Humanities & Social Studies*, 11(9).
<<https://doi.org/10.24940/theijhss/2023/v11/i9/HS2309-017>>
- COZER, Luiza Simões (2011). «Género y Cambio Climático». *Revista Latino-Americana de Geografia e Genero*, 2(1), 12-26.
<<https://doi.org/10.5212/Rlagg.v.2.i1.012026>>
- CRENSHAW, Kimberle (1989). «Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory, and Antiracist Politics». *University of Chicago Legal Forum*, 140, 139-167.
- (1991). «Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color». *Stanford Law Review*, 43(6), 1241.
<<https://doi.org/10.2307/1229039>>
- DAVIS, Kathy (2019). «Who owns intersectionality?: Some reflections on feminist debates on how theories travel». *European Journal of Women's Studies*, 27(2), 114-127.
<<https://doi.org/10.1177/1350506819892659>>
- DJOURI, Houria; LOCATELLI, Bruno; VAAST, Chloe; ASHER, Kiran; BROCKHAUS, Maria i BASNETT SIJAPATI, Bimbika (2016). «Beyond dichotomies: Gender and intersecting inequalities in climate change studies». *Ambio*, 45, 248-262.
<<https://doi.org/10.1007/s13280-016-0825-2>>
- DOMINEY-HOWES, Dale; GORMAN-MURRAY, Andrew i MCKINNON, Scott (2014). «Queering disasters: On the need to account for LGBTI experiences in natural disaster contexts». *Gender, Place & Culture*, 21(7), 905-918.
<<https://doi.org/10.1080/0966369X.2013.802673>>
- ERWIN, Anna; MA, Zhao; POPOVICI, Ruxandra; O'BRIEN, Emma P. S.; ZANOTTI, Laura; ZEBALLOS, Eliseo Z.; ... i LARREA, Glenn R. A. (2021). «Intersectionality

- shapes adaptation to social-ecological change». *World Development*, 138, 105282. <<https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2020.105282>>
- FLETCHER, Amber J. (2018). «More than Women and Men: A Framework for Gender and Intersectionality Research on Environmental Crisis and Conflict». *Water Security in a New World* (Simon Fraser University). Cham: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-64046-4_3>
- FLETCHER, Amber J. i REED, Maureen G. (2023). *Gender and the Social Dimensions of Climate Change: Rural and Resource Contexts of the Global North*. London: Routledge.
- FRIEDRICH, Doris (2023). «Climate Justice and Intersectionality in the Arctic». *Sibirica*, 22(1), 5-32. <<https://doi.org/10.3167/sib.2023.220102>>
- GARCIA, Alicea i TSCHAKERT, Petra (2022). «Intersectional subjectivities and climate change adaptation: An attentive analytical approach for examining power, emancipatory processes, and transformation». *Transactions of the Institute of British Geographers*, 47(3), 651-665. <<https://doi.org/10.1111/tran.12529>>
- GAY-ANTAKI, Miriam (2022). «Border crossers: Feminist decolonial geography and climate change». *Progress in Environmental Geography*, 1(1-4). <<https://doi.org/10.1177/27539687221114887>>
- GUTTERMAN, Alan S. (2022). «Intersectionality, Climate Change and Climate Justice». SSRN. <<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4306987>>
- HARRIS, Melanie L. (2015). «Ecowomanism: An Introduction». A: MILLER, James (ed.). *Worldviews: Global Religions, Culture, and Ecology*, 20, 5-14. Leiden: Brill. <<https://doi.org/10.1163/15685357-02001002>>
- HILL COLLINS, Patricia (2000). *Black feminist thought: Knowledge, consciousness, and the politics of empowerment*. Nova York: Routledge. <<https://doi.org/10.4324/9780203900055>>
- HILL COLLINS, Patricia i BILGE, Sirma (2016). *Intersectionality*. John Wiley & Sons. Polity Press.
- HILLER, Avram (2011). «Climate Change and Individual Responsibility». *The Monist*, 94(3), 349-368. <<https://doi.org/10.5840/monist201194318>>
- HOPKINS, Peter (2018). «Feminist geographies and intersectionality». *Gender, Place & Culture*, 25(4), 585-590. <<https://doi.org/10.1080/0966369X.2018.1460331>>
- INTERNATIONAL PANEL FOR CLIMATE CHANGE (IPCC) (2022). *Climate change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability*. Cambridge University Press <<https://doi.org/10.1017/9781009325844>>
- ISLAS VARGAS, M. (2022). «Reflexiones feministas sobre la trama ciudad, género y cambio climático». *Revista Tramas y Redes*, 3, 75-89. <<https://doi.org/10.54871/cl4c303a>>
- ISLAM, S. Nazrul i WINKEL, John (2017). *Climate Change and Social Inequality*. DESA. Working Paper, 152. Recuperat de <https://www.un.org/esa/desa/papers/2017/wp152_2017.pdf>
- JANNAT, Gulay i KUSAKABE, Kyoko (2024). «Women's Participation in Community-Based Adaptation to Climate Change (CBACC): An Intersectional Analysis». *Social Sciences*, 13(7), 354. <<https://doi.org/10.3390/socsci13070354>>

- JOHNSON, Danielle Emma; FISHER, Karen i PARSONS, Meg (2022). «Diversifying Indigenous Vulnerability and Adaptation: An Intersectional Reading of Māori Women's Experiences of Health, Wellbeing, and Climate Change». *Sustainability*, 14(9), 5452.
<<https://doi.org/10.3390/su14095452>>
- JOHNSON, Leigh; MIKULEWICZ, Michael; BIGGER, Patrick; CHAKRABORTY, Ritodhi; CUNNIFF, Abby; JOSHUA GRIFFIN, P.; GUERMOND, Vincent; LAMBROU, Nicole; MILLS-NOVOA, Megan; NEIMARK, Benjamin; NELSON, Sara; RAMPINI, Costanza; SHERPA, Pasang i SIMON, Gregory (2023). «Intervention: The invisible labor of climate change adaptation». *Global Environmental Change*, 83, 102769.
<<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2023.102769>>
- KAIJSER, Anna i KRONSELL, Annica (2014). «Climate change through the lens of intersectionality». *Environmental Politics*, 23(3), 417-433.
<<https://doi.org/10.1080/09644016.2013.835203>>
- KENIS, Annaleen i MATHIJS, Erik (2012). «Beyond individual behaviour change: The role of power, knowledge and strategy in tackling climate change». *Environmental Education Research*, 18(1), 45-65.
<<https://doi.org/10.1080/13504622.2011.576315>>
- KOSANIC, Aleksandra; PETZOLD, Jan; MARTÍN-LÓPEZ, Berta i RAZANAJATOVO, Mialy (2022). «An inclusive future: Disabled populations in the context of climate and environmental change». *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 55, 101159.
<<https://doi.org/10.1016/j.cosust.2022.101159>>
- KOTSILA, Panagiota (2024). «Immigrant Communities in Europe as Situated Knowledge-Holders for Postcolonial and Feminist Urban Adaptation to Climate Health Risks». A: ARMIERO, M.; DE ROSA, S. P. i TURHAN, E. (eds.). *Urban Climate Movements and the Struggles over Adaptation, Loss and Damage*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
<<https://doi.org/10.1515/9789048554805-012>>
- KURAN, Christian Henrik Alexander; MORSUT, Claudia; KRUIKE, Bjorn Ivar; KRÜGER, Marco; SEGNESTAM, Lisa; ORRU, Kati; NÆVESTAD, Tor-Olav; AIROLA, Merja; KERÄNEN, Jaana; GABEL, Friedrich; HANSSON, Sten i TORPAN, Sten (2020). «Vulnerability and vulnerable groups from an intersectionality perspective». *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 50, 101826.
<<https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2020.101826>>
- LAWSON, Danielle F.; STEVENSON, Kathryn T.; PETERSON, M. Nills; CARRIER, Sarah J.; SEEKAMP, Erin i STRNAD, Renee (2019). «Evaluating climate change behaviors and concern in the family context». *Environmental Education Research*, 25(5), 678-690.
<<https://doi.org/10.1080/13504622.2018.1564248>>
- LAWSON, Elaine T.; ALARE, Rahinatu Sidiki; SALIFU, Abdul Rauf Zanya i THOMPSON-HALL, Mary (2020). «Dealing with climate change in semi-arid Ghana: Understanding intersectional perceptions and adaptation strategies of women farmers». *GeoJournal*, 85, 439-452.
<<https://doi.org/10.1007/s10708-019-09974-4>>
- LOTFATA, Aynaz i MUNENZON, Dalia (2022). «The Interplay of Intersectionality and Vulnerability Towards Equitable Resilience: Learning from Climate Adaptation Practices». *The Palgrave Encyclopedia of Urban and Regional Futures*, 1-16. Cham: Springer International Publishing.
<https://doi.org/10.1007/978-3-030-51812-7_324-1>

- MACGREGOR, Sherilyn (2009). «A stranger silence still: The need for feminist social research on climate change». *Sociological Review*, 52(2), 124-140.
<<https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2010.01889.x>>
- MACH, Katharine J.; JAGANNATHAN, Kriipa; SHI, Linda; TUREK-HANKINS, Lyneé L.; ARNOLD, Jeffrey. R.; BRELSFORD, Christa; FLORES, Alejandro N.; GAO, Jing; MARTÍN, Carlos E.; MCCOLLUM, David L.; MOSS, Richard; NIEMANN, Jennifer; RASHLEIGH, Brenda i REED, Patrick M. (2024). «Research to Confront Climate Change Complexity: Intersectionality, Integration, and Innovative Governance». *Earth's Future*, 12(6), e2023EF004392.
<<https://doi.org/10.1029/2023EF004392>>
- MARTY, Edwige; BULLOCK, Renee; CASHMORE, Matthew; CRANE, Todd i ERIKSEN, Siri (2023). «Adapting to climate change among transitioning Maasai pastoralists in southern Kenya: An intersectional analysis of differentiated abilities to benefit from diversification processes». *Journal of Peasant Studies*, 50(1), 136-161.
<<https://doi.org/10.1080/03066150.2022.2121918>>
- MASUD-ALL-KAMAL, Md. i NURSEY-BRAY, Melissa (2024). «Feminisation of adaptation interventions in Bangladesh: An intersectional analysis». *World Development Perspectives*, 33, 100567.
<<https://doi.org/10.1016/j.wdp.2024.100567>>
- MCARDLE, Rachel (2021). «Intersectional climate urbanism: Towards the inclusion of marginalised voices». *Geoforum*, 126, 302-305.
<<https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2021.08.005>>
- MCCALL, Leslie (2005). «The complexity of intersectionality». *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 30, 1771-1802.
- MCCLURE, Alice; PATEL, Zarina; ZIERVOGEL, Gina i HARDMAN, Joanne (2023). «Exploring the role of transdisciplinary learning for navigating climate risks in African cities: The case of Lusaka, Zambia». *Environmental Science & Policy*, 149, 103571.
<<https://doi.org/10.1016/j.envsci.2023.103571>>
- McKINZIE, Ashleigh E. i RICHARDS, Patricia L. (2019). «An argument for Context-Driven Intersectionality». *Sociology Compass*, 13(4), e12671.
<<https://doi.org/10.1111/soc4.12671>>
- MIKULEWICZ, Michael; CARETTA, Martina Angela; SULTANA, Farhana i CRAWFORD, Neil. J. W. (2023). «Intersectionality & Climate Justice: A call for synergy in climate change scholarship». *Environmental Politics*, 32(7), 1275-1286.
<<https://doi.org/10.1080/09644016.2023.2172869>>
- MOLLETT, Sharlene i FARIA, Caroline (2018). «The spatialities of intersectional thinking: Fashioning feminist geographic futures». *Gender, Place & Culture*, 25(4), 565-577.
<<https://doi.org/10.1080/0966369X.2018.1454404>>
- NGU, Nguyen Huu; TAN, Nguyen Quang; NON, Doung Quoc; DINH, Nguyen Cong i NHI, Phan Thi Phoung (2023). «Unveiling urban households' livelihood vulnerability to climate change: An intersectional analysis of Hue City, Vietnam». *Environmental and Sustainability Indicators*, 19, 100269.
<<https://doi.org/10.1016/j.indic.2023.100269>>
- NGUM, Faith i BASTIAENSEN, Johan (2021). «Intersectional Perspective of Strengthening Climate Change Adaptation of Agrarian Women in Cameroon». A: OGUGE, N.; AYALA, D.; ADELEKE, L. i DA SILVA, I. (eds.). *African Handbook of Climate Change Adaptation*. Nova York: Springer International Publishing, 2169-2191.
<https://doi.org/10.1007/978-3-030-45106-6_213>

- NYANTAKYI-FRIMPONG, Hanson (2019). «Unmasking difference: Intersectionality and smallholder farmers' vulnerability to climate extremes in Northern Ghana». *Gender, Place & Culture*, 27(11), 1536-1554.
<<https://doi.org/10.1080/0966369X.2019.1693344>>
- O'BRIEN, Kevin J. (2020). «Climate Change and Intersectionality». *Journal of the Society of Christian Ethics*, 40(2), 311-328.
<<https://doi.org/10.5840/jsce2020123032>>
- O'LEAR, Shannon (2016). «Climate science and slow violence: A view from political geography and STS on mobilizing technoscientific ontologies of climate change». *Political Geography*, 52, 4-13.
<<https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2015.01.004>>
- OPOKU MENSAH, Seth; JACOBS, Brent i CUNNINGHAM, Rebecca (2025). «The role of intersectionality in shaping adaptive capacity of smallholder farmers in the Talensi district of Ghana». *Climate and Development*, 1-16.
<<https://doi.org/10.1080/17565529.2025.2453569>>
- PEARSE, Rebecca (2017). «Gender and climate change». *WIREs Climate Change*, 8(2), e451.
<<https://doi.org/10.1002/wcc.451>>
- PHUONG, Tran Thi; TAN, Nguyen Quang; HAI, Nguyen Thi i NGU, Nguyen Huu (2023). «Reframing Climate Change Resilience: An Intersectional Perspective of Ethnicity and Gender from Vietnam». *Climate*, 11(4), 85.
<<https://doi.org/10.3390/cli11040085>>
- RANGANATHAN, Malini i BRATMAN, Eve (2021). «From Urban Resilience to Abolitionist Climate Justice in Washington, DC». *Antipode*, 53(1), 115-137.
<<https://doi.org/10.1111/anti.12555>>
- RANJITKAR, Preema i HAUKANES, Haldis (2022). «Participation in Climate Change Adaptation Programs in Nepal: An Intersectional Study». *Forum for Development Studies*, 49(2), 155-174.
<<https://doi.org/10.1080/08039410.2022.2069594>>
- RAVERA, Federica i INIESTA ARANDIA, Irene (2017). «Perspectivas feministas para repensar la investigación en cambio climático y las políticas de adaptación». *Ecología Política*, 53, 41-44.
- RAVERA, Federica; INIESTA-ARANDIA, Irene; MARTÍN-LÓPEZ, Berta; PASCUAL, Unai i BOSE, Purabi (2016a). «Gender perspectives in resilience, vulnerability and adaptation to global environmental change». *Ambio*, 45(3), 235-247.
<<https://doi.org/10.1007/s13280-016-0842-1>>
- RAVERA, Federica; MARTÍN-LÓPEZ, Berta; PASCUAL, Unai i DRUCKER, Adam (2016b). «The diversity of gendered adaptation strategies to climate change of Indian farmers: A feminist intersectional approach». *Ambio*, 45(S3), 335-351.
<<https://doi.org/10.1007/s13280-016-0833-2>>
- RAZA, Hassan (2017). «Using a mixed method approach to discuss the intersectionalities of class, education, and gender in natural disasters for rural vulnerable communities in Pakistan». *Journal of Rural and Community Development*, 12(1), 128-148.
- RESURRECCIÓN, Bernadette P. (2013). «Persistent women and environment linkages in climate change and sustainable development agendas». *Women's Studies International Forum*, 40, 33-43.
<<https://doi.org/10.1016/j.wsif.2013.03.011>>
- (2024). «Colonial erasures in gender and climate change solutions». *WIREs Climate Change*, 15(5), e890.
<<https://doi.org/10.1002/wcc.890>>

- RIGON, Andrea (2025). «A review of intersectionality and climate change and the potential of intersectional participatory methods and storytelling to co-produce climate justice». *Climate and Development*, 1-13.
<<https://doi.org/10.1080/17565529.2025.2477105>>
- RIGON, Andrea i CASTÁN BROTO, Vanesa (eds.) (2021). *Inclusive urban development in the Global South: Intersectionality, inequalities, and community*. Routledge.
- RODÓ-ZÁRATE, Maria (2014). «Developing geographies of intersectionality with Relief Maps: Reflections from youth research in Manresa, Catalonia». *Gender, Place & Culture*, 21(8), 925-944.
<<https://doi.org/10.1080/0966369X.2013.817974>>
- (2021). *Interseccionalitat: Desigualtats, llocs i emocions*. Barcelona: Tigre de Paper.
- ROMERO-NIEVA SANTOS, Pablo; HOLM, Nikolai; OLSEN, Julia i HOVELSRUD, Grete K. (2020). «Gender and Climate Change Research: Moving Beyond Transformative Adaptation». *Arctic Yearbook*. Akureyri: Arctic Portal.
- SALGADO YBERN, Beatriz (2013). «Accés als recursos en els sistemes agroforestals de l'Àfrica occidental des d'una perspectiva de gènere». *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 59(2), 375-391.
<<https://doi.org/10.5565/rev/dag.34>>
- SAXTON, Marsha i GHENIS, Alex (2018). «Disability Inclusion in Climate Change: Impacts and Intersections». *Interdisciplinary Perspective on Equality and Diversity*, 4(1).
- SHIPLEY, Kathryn (2024). *Urban Heat Reilef Maps: An intersectional approach for mapping vulnerability to climate change and relief strategies for migrants in European cities* [tesi de màster]. Vrije Universiteit.
- SIDLOSKI, Michaela; REED, Maureen G. i ANDREWS-KEY, Sheri (2025). «Are you prepared or not?: An intersectional analysis of a community-engaged climate change vulnerability assessment and adaptation planning process with Tsáá? Ché Ne Dane». *Environmental Science & Policy*, 163, 103984.
<<https://doi.org/10.1016/j.envsci.2024.103984>>
- SINGLETON, Benedict E.; RASK, Nanna; MAGNUSDOTTIR, Gunnhildur Lily i KRONSELL, Annica (2022). «Intersectionality and climate policy-making: The inclusion of social difference by three Swedish government agencies». *Environment and Planning C: Politics and Space*, 40(1), 180-200.
<<https://doi.org/10.1177/23996544211005778>>
- SULTANA, Farhana (2014). «Gendering Climate Change: Geographical Insights». *The Professional Geographer*, 66(3), 372-381.
<<https://doi.org/10.1080/00330124.2013.821730>>
- (2022). «Critical climate justice». *The Geographical Journal*, 188(1), 118-124.
<<https://doi.org/10.1111/geoj.12417>>
- TAVENNER, Katie i CRANE, Todd A. (2019). «Beyond “women and youth”: Applying intersectionality in agricultural research for development». *Outlook on Agriculture*, 48(4), 316-325.
<<https://doi.org/10.1177/0030727019884334>>
- THOMPSON-HALL, Mary; CARR, Edward R. i PASCUAL, Unai (2016). «Enhancing and expanding intersectional research for climate change adaptation in agrarian settings». *Ambio*, 45(S3), 373-382.
<<https://doi.org/10.1007/s13280-016-0827-0>>
- TWINE, Richard (2010). «Intersectional disgust?: Animals and (eco)feminism». *Feminism & Psychology*, 20(3), 397-406.
<<https://doi.org/10.1177/0959353510368284>>

- UDO, Fidelis i NAIDU, Maheshvari (2023). «Exploring Black African women's experiences of vulnerability and adaptation to flood impacts in the eThekwiní metropolitan municipality, KwaZulu-Natal, South Africa». *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 93, 103798.
<<https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2023.103798>>
- VALDERRAMA LEONGÓMEZ, Mariana (2024). «Mujeres y agua: Vulnerabilidad y agencia en las mujeres rurales de la cuenca del río Fúquene, en Cundinamarca, Colombia». *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 70(1), 107-126.
<<https://doi.org/10.5565/rev/dag.854>>
- VALENTINE, Gill (2007). «Theorizing and Researching Intersectionality: A Challenge for Feminist Geography». *The Professional Geographer*, 59(1), 10-21.
<<https://doi.org/10.1111/j.1467-9272.2007.00587.x>>
- VERSEY, H. Shellae (2021). «Missing Pieces in the Discussion on Climate Change and Risk: Intersectionality and Compounded Vulnerability». *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences*, 8(1), 65-75.
<<https://doi.org/10.1177/2372732220982628>>
- WALKER, Heidi M.; CULHAM, Angela; FLETCHER, Amber J. i REED, Maureen Gail (2019). «Social dimensions of climate hazards in rural communities of the global North: An intersectionality framework». *Journal of Rural Studies*, 72, 1-10.
<<https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.09.012>>
- WOOD, Alexa L.; ANSAH, Prince; RIVERS, Louie i LIGMANN-ZIELINSKA, Arika (2021). «Examining climate change and food security in Ghana through an intersectional framework». *Journal of Peasant Studies*, 48(2), 329-348.
<<https://doi.org/10.1080/03066150.2019.1655639>>
- YUVAL-DAVIS, Nira (2006). «Intersectionality and Feminist Politics». *European Journal of Women's Studies*, 13(3), 193-209.
<<https://doi.org/10.1177/1350506806065752>>
- (2015). «Situated Intersectionality and Social Inequality». *Raisons Politiques*, 58(2), 91-100.
<<https://doi.org/10.3917/rai.058.0091>>